COMENTARIU

Transnistria la ora deșteptării

PRIN MULTE și grele cumpene a trecut acest mîndru și viteaz neam al moldovenilor de-a lungul zbuciumatei și glorioasei sale istorii pentru ca astăzi, la sfîrșitul unui secol modern, să-i mai fie pusă la încercare demnitatea și credința lui în bine, omenie, înțelepciune. Aș avea îndrăzneala să afirm că nu există pe acest glob o seminție mai hărțuită de soartă și supusă celor mai crunte încercări ale istoriei milenare decît neamul nostru care și-a plămădit existența, doina, limba și istoria din moși-strămoși pe cele două maluri ale străbunului Nistru.

Astăzi, iată, în plină dezvoltare a progresului omenirii tot noi, moldovenii, ne-am pomenit cu Nistrul înlăcrimat, valurile lui zbuciumîndu-se precum se zbucuimă inimile noastre la o răscruce, la o cotitură de grea încercare.

Traversam în dimineața zilei de 9 septembrie 1990 podul de la Dubăsari cu un sentiment de neliniște, de durere, dar și de mare speranță: căci prin multe au a trece astăzi copămîntenii noștri din Transnistria. Autovehicolul, gonind apoi pe șoseaua ce ne ducea la destinație, adică acolo unde urma să se producă evenimentul istoric (nu exagerez deloc această noțiune) s-a apropiat și de indicatorul PIRITA, literele fiind scrise cu grafia latină. M-am bucurat, mi-a tresăltat inima, admirînd prima înscriere în limba de stat pe pămîntul Transnistriei. Dar să vedeți că tot atunci m-a copleșit un sentiment de amărăciune, de protest, de durere sufletească: o mînă a unui răufăcător a murdărit indicatorul cu dohot. Se vede că oamenii s-au trudit mult pentru a curăți fiecare literă, însă semnele criminalei fapte au rămas, încît aveam senzația că aceste litere nevinovate sînt ființe vii, fiind grav rănite și ne cer ajutor.

Și totuși e mare Dumnezeu. Doar peste cîteva clipe, pe medeanul spațios din fața casei de cultură din Pîrîta, raionul Dubăsari, aveam să mă conving că aici, în Transnistria, pulsul neamului nostru bate puternic. Anume aici urma să se producă acel eveniment, apreciat ulterior de către Ion Țurcanu, secretar al Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova, drept act istoric pogorît pe plaiurile din partea stîngă a Nistrului. Și m-am convins de acest lucru, deoarece aprecierea nu era exagerată. Căci cei cu care am stat de vorbă și pe mulți dintre care i-am ascultat în luările lor de cuvînt de la tribuna Adunării celor aproape 500 de deputați de toate nivelurile din Transnistria, convocați la un for excepțional de trezire a conștiinței naționale, au demonstrat că forța noastră e vizibilă anume atunci cînd sîntem consolidați.

Să derulăm în continuare succint filmul celor întîmplate. Știm cu toții care-i situația reală în Transnistria la ora actuală, știm de asemenea cine-s acei care încearcă să ne-o răpească, să ne umilească, să ne înjosească. Dar toate au un sfîrșit. Nedreptatea și fărădelegea trebuie oprite. Anume așa au hotărît confrații noștri din acea parte a Moldovei și anume această pornire i-a adus aici, la Pîrîta, ei fiind exponenții voinței poporului.

Raportul despre situația social-politică din Transnistria, cauzele care au condus la extrema tensionare în raporturile și relațiile dintre oameni și calea de ieșire din impas l-a prezentat Tudor Hrișcă, deputat al Sovietului orășenesc Tiraspol. Dumnealui a menționat că starea de lucruri la care am ajuns a fost cauzată nu numai de renumitele teze din toamna anului 1987, de poziția antinațională, anti-restructuristă a foștilor conducători de ieri. Rădăcinile răului sînt mult mai adînci, una din ele constituind politica de cadre antimoldovenească promovată impertinent pe parcursul multor decenii, cînd cultura, istoria, limba poporului băștinaș erau înjosite, strîmtorate, puse în colț. Și-au făcut mendrele fel de fel de

(Sfîrșitul în pag. 2).

Transnistria la ora deșteptării

(Continuare din pag. 1).

venitici care au împînzit acest pămînt și s-au înscăunat în fotolii moi, speculînd și vehiculînd cu ideile false ale «frăției de popoare», «prieteniei» și «internaționalismului».

În urma acestei denaturări, acestei falsificări perfide a avut de suferit întregul nostru popor, însă în mod deosebit cei din partea stîngă a Nistrului. Cei ce s-au încadrat în discuțiile pe marginea raportului și-au deschis sufletul, au nominalizat și au scos la lumina zilei adevărul și numai adevărul.

Eugen GROSU
(Slobozia):

— Niciodată nu mi-aș fi imaginat că «internaționalismului» tiraspolean ar putea să ne împingă la marginea prăpastiei, punîndu-ne în fața unui război civil. Unde am fost noi pînă acuma, oameni buni, cum de le-am permis liderilor separatiști să-și facă mendrele? V-ați convins de faptul că acolo unde nu lucrezi singur, lucrează adversarul tău? Să ne unim cu toții, căci numai prin unire vom putea scăpa de căpcana în care am nimerit.

Vasile BRATU
(Grigoriopol):

— Ne-am pomenit astăzi într-o stare extrem de grea, cînd separatiștii au înfipt cuțitul în trupul Moldovei noastre, cînd minciunoasa și fariseica lor tribună — gazeta «Dnestrovskaia pravda», adusă cu brațele la sate și strecurată de ei gratis în cutiile noastre poștale, toarnă venin, ne tulbură mințile și conștiința. A venit timpul să ne dumerim la moara căror «prieteni» se toarnă apa.

Mihai VASILEAN
(Copanca, raionul Slobozia):

— Aș vrea, stimați deputați, să vă amintesc un simplu și înțelept dicton: poporul care nu progresează, se duce de rîpă, se pierde în negura vremii. O astfel de primejdie ne amenință și pe noi, moldovenii din partea stîngă a Nistrului. Am uitat de unde ne tragem, am uitat a ne închina în fața sfîntului altar, aproape că ne-am uitat și limba strămoșilor. Știu că aici nu-i numai vina noastră, a venit, însă, ora deșteptării.

Nicolae COICA
(Dubăsari):

— E tristă realitatea și starea în care ne-am pomenit. Nu ne-am orientat la momentul oportun, cînd așa-numitele comitete unite ale colectivelor muncitorești ne-au indus în eroare, la putere venind indivizi-aventurieri politici care ne-au hrănit cu demagogia și minciuna. Și e bine că ne-am dumerit, că ne putem convinge că la Tiraspol minciuna-i regină și stă în capul mesei.

(Drept argument poate servi și următorul detaliu: în ziua de două septembrie, cînd a avut loc faimoasa farsă de «proclamare» a așa-numitei republici moldovenești Transnistrene, de la tribuna «congresului» tiraspolean s-a anunțat cu aplomb că din raionul Dubăsari s-au prezentat 60 de «delegați», pe cînd numărul real constituia 34. Ba mai mult chiar — așa-numitul orator din partea dubăsărenilor nici nu este deputat, precum l-a botezat acela ce i-a oferit cuvîntul).

Vladimir BEȘLEAGA
(scriitor):

— Trăim cu toții un moment istoric, cînd aici, în centrul Europei la naștere un nou stat suveran. Sînt pămîntean de-al dumneavoastră — din satul Mălăiești (Grigoriopol). Cînd am ajuns la vîrsta de 17 ani, eram frămîntat de întrebarea: cine sînt, de unde vin părinții și strămoșii mei? Căutam, deci adevărul. Și abia mai tîrziu am aflat că aici, pe locurile acestea din stînga Nistrului au trăit strămoșii noștri daci, că inima neamului nostru se află în Carpați. Deci trebuie să ne cunoaștem trecutul, obîrșia, să ne pătrundem de mîndria că coroana de pe capul lui Ștefan cel Mare simbolizează suveranitatea Moldovei.

Vladimir POSTORONCA
(Tighina):

— Străbunul nostru Nistru are două maluri, deci două brațe are și e un corp comun al Moldovei noastre. Să fim într-o singură credință, într-o singură suflare, într-o singură speranță. Nimeni nu ne va dezbina, nu ne va învrăjbi, nu ne va rupe de la matcă, de la rădăcini!

Petru SOLTAN
(deputat al poporului, originar din Transnistria):

— Să fie oare numai vina noastră că ne-am uitat cultura, limba, biserica? Anume de această tragică situație profită separatiștii, aruncîndu-ne mărul discordiei. Dar nu numai acest măr, ci și atîtea și atîtea probleme, ei sperînd că ne vom împotmoli, că ne vom înăduși. De aceea trebuie să ridicăm economia națională, să devenim adevărați gospodari, adevărați stăpîni la noi acasă.

Ion POSTICA
(Grigoriopol):

— Astăzi, ca nicicînd, însemnul și îndemnul «noi sîntem acasă», pentru transnistreni are o semnificație și o putere de îmbold deosebită. Să le amintim de acest lucru neprietenilor noștri. Căci așa este — noi sîntem drepți în fața legii și în fața lui Dumnezeu! Să stăm strajă la hotare, să păzim acest pămînt!

Aceasta e cronica remarcabilului eveniment la care am avut norocul să asist în acea Duminică de înviere a spiritului și demnității de neam a confraților din Transnistria. Copleșit de emoții, de o stare sufletească deosebită, aveam senzația că sfîntul nostru Tricolor, sub flamura căruia s-a produs acea manifestație de neuitat, a însușit calități omenești, unindu-i pe cei prezenți într-un tot întreg.

Adunarea deputaților de toate rangurile de la Pîrîta a adoptat o adresare către M. Gorbaciov, către Președintele R.S.S. Moldova, către toate Sovietele Supreme ale republicilor unionale.

A fost creat Comitetul «Integritate» al deputaților de toate nivelurile pentru conducerea activității sociale și economice în raioanele și orașele din Transnistria.

Adunarea a susținut fierbinte ideea de a convoca în timpul cel mai apropiat MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ a oamenilor de bună credință din partea stîngă a Nistrului.

Mihai MORĂRAȘ.